

Läroprocesser och handledning

I min uppsats har jag en tanke om att jag ska förhålla mig till mitt uppdrag som pedagog och konstnär på de högskoleförberedande utbildningar jag arbetar med. Min uppgift är att ge redskap, knäcka koder, orientera i den samtidskonst och det samhälle vi lever i och att komma i gång med eget projektorienterat arbete. Dessa studier ska möjliggöra för fortsatta studier.

Hur fungerar en läroprocess?

Hur kan läraren skapa god miljö för utveckling och reflektion?

Hur kan handledningen se ut? Individuellt och i grupp?

Problembaserat lärande?

En kunskapsprocess definieras enligt följand steg - Förvirring, att samla på sig, att misslyckas. Att sätta ner fötterna, Att koma fram till något.

Utgångspunkt:

På den typ av förberedande utbildning jag undervisar kommer elever från gymnasium eller arbetsliv. Ett intresse för att teckna eller måla leder dem till utbildningen. För många är intresset förknippat med osäkerhet och prestation. Målet kan vara att prestera en snygg bild, en idealbild etc. Utbildningens första del är mycket konkret med att ge redskap i färg och form etc. Under utbildningsfasen och i hanteringen av bildbearbetningen blir studenten medveten om bildbearbetningens betydelse för den egna processen, drivkraften. Dessa moment kan upplevas mycket olika och ibland vara frustrerande: Att det blir sämre, att det blir fult etc. Slutligen avslutas läsåret med ett eget valt projektarbete. Denna process är intressant att likna vid det som betecknar en kunskapsprocess: Förvirring, att samla på sig, att misslyckas, att sätta ner fötterna och att komma fram till något. Det kännetecknar något av den omtumlande process som det ofta innebär på sitt första år på konstskola. Som handledare är det viktigt att förstå den frustration som kommer och att stödja och uppmuntra samt skapa ett forum för egen konstruktiv kritisk reflektion för vidare utveckling.

Det är oerhört märkligt att jag under hela mitt yrkesverksamma liv arbetat med undervisning på konstskolor. Som konstnär är högsta prioritet att jobba med egen verksamhet och förmedla genom utställningar etc. Av någon anledning har det blivit så att jag förmedlat mina idéer mer genom undervisning trots att jag aldrig medvetet valt detta. Min egen konstundervisning har sett olika ut under olika perioder och tid. Då jag inte har någon pedagogisk utbildning har jag från början härmat mina egna lärare som jag tyckte var intressanta och samtidigt försöka memorera det som jag tyckte var mindre givande. Det har blivit ett antal år av trial and error. Gemensamma uppstarter och individuell handledning. Långa slitsamma genomgångar för elever och lärare har fått mig att fundera på olika metoder, variation, eleven i centrum. Problembaserat lärande, basgrupper. Handledning i basgrupper etc.

Eftersom jag aldrig valt yrket pedagog har det känts naturligt med individuell handledning eftersom jag själv utbildats på detta sätt men också för att jag inte hade någon vana att stå inför en stor grupp studenter att introducera.

Gemensamma uppstarter, genomgångar inför en ny kurs, förankra ett syfte och målsättning är en nödvändighet men är ingen självklarhet.

Hur fungerar en läroprocess?

Lena Wilhelmsson skriver om Transformativt lärande – en teori som tar ställning. I denna text med exempel på en lärmiljö beskrivs följande

Hur utvecklar man som studerande en förmåga till kritisk granskning som riktas både inåt - gentemot egna föreställningar, utåt – gentemot den ämnesspecifika kunskapen?)

”De flesta människor utvecklas i sitt vuxenliv, men hur går det till?” Denna fråga ställer L Wilhelmsson och citerar Jack Mezirow, som är professor emeritus vid Columbia University i USA. Mezirow har i samarbete med sina forkarkollegor utvecklat en vuxenpedagogisk teori som kallas för teorin om transformativt lärande (Mezirow 1978b, 1991, 2000). Genom organiserad utbildning går det att skapa goda villkor för ett förändringsinriktat lärande, menar Mezirow.

”Lärande ses som en process där individen, med stöd av utbildning, förändrar sin föreställningsvärld. Genom övning kritisk reflektion får individen möjligheter att utveckla sitt tänkande och förändra sitt liv”. Mezirow (2000 s. 22) har ställt upp 10 steg som det förändringsinriktade lärandet antas innebära. Det börjar med ett förbryllande dilemma, ett problem som inte går att bortse ifrån. Därefter rannsakar man sig. Får känslor av rädsla, ilska, skuld eller skam. Detta leder till att man kritiskt granskar sina egna föreställningar, och inser att det egna sättet att tänka är en del av problemet. Ibland kan man även se att andra går igenom samma tvivel och process av förändring; Det kan vara lättare att acceptera känslor av kaos. Så småningom börjar man utforska möjligheter till nya roller, relationer och handlingar. Man börjar planera för ett ändrat handlande, man skaffar sig ny kunskap och övar upp nya förmågor för att kunna genomföra sina planer. De nya roller som de ändrade handlandet leder till prövas och allteftersom börjar man bygga upp kompetens och självförtroende i de nya rollerna och relationerna. Till slut har man integrerat det nya perspektivet i sin referensram och förmår att agera i enlighet med sitt nya synsätt.

Hur kan lärarens uppgift se ut?

Jag fortsätter att citera delar ur L. Wilhelmsson ”Transformativt lärande”

Sid 63. ”Lärarens uppgift är bland mycket annat att skapa sammanhang av trygga relationer där alla vågar ge sig ut i ett öppet prövande utifrån den nya kunskap man tar till sig. En utbildning kan ge tillfälle till övning i att tänka och göra annorlunda än tidigare. De studerande kan ha stöd av att tillsammans med andra smälta och bearbeta nya tankesätt; Det underlättar ofta att se att andra också går igenom en liknande läroprocess som man själv. (Mezirow 2003)

Den lärande individen är ansvarig för sin egen uppgift att lära. Läraren är ansvarig för att skapa en god lärmiljö vilket innebär att skapa goda villkor för självständigt tänkande genom att erbjuda tillfällen för dialog och kritisk reflektion. Att avsiktligt skapa en utbildningsmiljö där de studerande kan reflektera kritiskt, vara öppna för olikhet och öva upp sin förmåga till lyssnande. Tillsammans kan då de studerande skapa en synsätt ur olikheter och komma fram till väl övervägda bedömningar som utgör ytterligare en kvalitet i den kunskap den studerande konstruerar. Reflekterande insikter snarare än reproducerade fakta.

För att kunna göra detta behöver läraren förutom ämneskunskande ha rätt stor förståelse för de lärandes referensramar. Läraren kan uppmuntra till självstyrning genom att skapa en miljö där de studerande lär tillsammans med varandra och hjälper varandra att ställa frågor och lösa problem. Läraren blir då allt mer handledare för de studerandes självstyrda lärande, och delar därmed ansvaret för undervisningen med de studerande.

Exempel på individuell handledning:

(B Molander i Kunskap i handling) Ur ett kapitel som handlar om reflektioner över praktisk och teoretisk kunskap. Källan är Schön (1987)

För att förstå kunskap krävs också en gestaltning av kunskap i handling. I den projektansvarige lärarens ansvar ingår då och då att ingripa i elevernas arbete och ge handledning, som då består i att läraren ger vinkar och anvisningar om hur de – kanske – skulle kunna lösa övningsuppgiften. Första delen av handledningstillfället, som varar ungefär tjugo minuter, består i att studenten berättar vad gjort och var hon kört fast. Sedan tar läraren

över initiativet, han börjar själv skissa – mer som arkitekt än auktoritativ lärare. Han beskriver också vad han gör. Han omgestaltar problemet. Studenten följer ”lärarens” upptäcktsfärd med skisserna. Vid handledningstillfällets slut går de igenom vad som hänt, beskriver, reflekterar över vägen fram till den punkt där de befinner sig. Sedan ska studenten fortsätta sitt arbete. Samtalet kan beskrivas som ett kunskapsbygge med en dialogisk struktur. Ett exempel på att lära genom att göra.

Han sammanfattar en arbetsprocess i ett exempel på att lära genom att göra mellan Arkitekten och en arkitekturelev enl. följande:

- De experimenterar, prövar sig fram i en växling mellan del och helhet; i vissa faser är det en person som leder, i andra experimenterar de tillsammans.
- Det är en process som tar lång tid, med ständigt nya försök i fråga om både delar och helheter.
- Eleven lär sig uppmärksamma vad Arkitekten och hon själv gör.
- Både handledare och student växlar mellan inlevelse och distans. Det första förslaget är Elevens eget. Sedan skall hon distansera sig från det, öppna och leva sig in i och leva med i handledarens förslag och omvänt. Arkitekten skall öppna sig och gå in i studentens förslag. Men i senare fas måste han distansera sig från hennes, för att gå in i och följa sina egna tankar; och motsvarande för studenten.
- Växlingen gäller också i förhållande till det egna förslaget, att styra skissen, och att öppna sig och låta skissen tala, så att även de icke avsedda och det icke kontrollerade kan framträda.

Reflektion:

Den individuella handledningen är en viktig del av undervisningen. Där närmar man sig den enskildes problemställning och som exemplet visar, tar handledaren del av studentens tankegång samtidigt som studenten ges möjlighet att se sitt eget idéskapande med distans.

Man startar alltid utifrån sin egen vinkling och nivå. Det är lättare att relatera till tidigare verk både för studenten och handledaren. I sin egen problematisering ges ett naturligt sätt till att få distans och formulera sig runt sin arbetsprocess. Det individuella handledningssamtalet blir mycket värdefullt och givande i en arbetsprocess. Det kan vara ett samtal mitt i ett arbete som öppnas upp och leder till nya frågeställningar eller ett mer planerat med förberett samtal med ihopsamlat material där man visuellt kan relatera till olika delar i en arbetsprocess. I båda fallen krävs det att handledaren är insatt och kan relatera till tidigare arbeten.

Denna typ av samtal kan även göras i mindre grupp om fyra eller fem studerande. Då kan gruppen ha stor nytta av varandra och i samtal reflektera över sin egen och de i gruppens arbeten.

Man kan kalla gruppen för en basgrupp som är ett begrepp inom det problembaserade lärandet. Jag har på min arbetsplats involverats och introducerats i ett lärarlag med PBL som utgångspunkt. Jag kan inte säga att jag helt arbetar efter denna princip då det kräver uppdatering och ett medvetet förhållningssätt över en längre tid. Man kan säga att PBL är grundtanken i mitt arbete men att den delvis fallit i glömska. Jag kan se fördelar med detta som jag är intresserad av att knyta an till och utveckla. Jag ser också svårigheter med att genomföra PBL fullt ut och jag tänker hur man kan mixa detta lärande med ett individbaserat lärosätt då många elever har stort behov av detta och lätt känner sig vilsna i ett förhållningssätt som är alltför grupporienterat. Eftersom de studerande har så olika bakgrund och referensramar finns anledning till individbaserad undervisning för att visa och tydliggöra olika vägar och möjligheter.

Vad är problembaserat lärande?

Citat av Ewa Olstedt

PBL, kännetecknas av att den studerande själv tar ansvar för sitt lärande. Arbetet som oftast har karaktär av problemlösning, utförs i små grupper. Ursprungsidéerna till PBL kommer från medicinska fakulteten i Kanada, Holland och Australien som i slutet av 1960-talet introducerade PBL i sina verksamheter.

Det som utmärker PBL är att lärandet utgår från ett problemlösande förhållningssätt där självstyrt lärande och arbete i grupp är det centrala. I PBL är det själva problemet eller uppgiften som står i fokus och inte ämnesinnehållet eller en viss kursbok. Begreppet infördes av Knowles (1970) och utgår från att kunskapen förändras kontinuerligt och att individen själv är ansvarig. Han betonar att den som lär formulerar mål, söker information och utvärderar sin kunskap under eget ansvar. Den underliggande tanken är att lära sig att lära och att utveckla ett eget kritiskt förhållningssätt till kunskap. Det i sin tur kräver noggrant beskrivna kunskapsmål för att den studerande ska kunna ta initiativ till eget kunskapsökande. Syftet med målbeskrivningar är, enligt Silén (1996), att de studerande ska få möjlighet att utifrån målens innehåll kunna styra sitt lärande och välja den individuellt bästa vägen att nå målen. Att kunna ta ställning utifrån eget ansvar förutsätter en självständighet som man som studerande kanske når först i vuxen ålder. Nilsson (1977) går ännu längre tillbaka i tiden för att beskriva PBL och visa på den roll som läraren och den studerande har i sammanhanget. Han citerar Konfucius, en av Kinas tänkare år 551–479 f.kr.

Mästaren sade: Blott för de vetgiriga öppnar jag sanningen, blott till dem som strävar att själva finna uttryck bringar jag hjälp. Den som när jag avtäckat ett hörn icke kan sluta sig till de tre övriga, för honom upprepar jag inte min läxa.

Citatet visar på förhållningssättet till lärande som bygger på inre motivation, eget initiativtagande och ett självständigt tänkande. De studerande förväntas själva söka och skaffa sig kunskap. Konsten för läraren blir att formulera mål utan pekpinna.

Lärande utgår från den kunskap och erfarenhet som den studerande redan har vilket innebär möjligheter för den studerande att ta tillvara tidigare kunskaper inom ett nytt problemområde.

Arbetsgången vid PBL

Det självstyrda lärandet kräver noggrant beskrivna kunskapsmål för den kurs som ingår i utbildningen. Det är ett av kraven för att de studerande själv ska kunna ta initiativ till eget kunskapsökande. Lärarens uppgift blir att iscensätta lärandet utan att detaljstyra så att deltagarna kan starta en egen process i sitt kunskapande. Situationen bör arrangeras så att den gynnar självständigt sökande av informationen i samspel med andra. Det är målbeskrivningen som utgör basen för den studerandes arbete. Arbetsgången beskrivs utifrån ”de sju stegen” som har sitt ursprung i Riksuniversitetet i Limburg, Maastricht, och som därefter bearbetats för Svenska förhållanden av Hälsouniversitetet i Linköping och Linköpings tekniska högskola:

- Klargöra termer och begrepp (brainstorming)
- Definiera problem (systematisering)
- Inventera gruppens uppfattningar och idéer kring problemet (problemformulering)
- Systematisera inventeringen (inlärningsmål)
- Formulera inlärningsmål (utvärdering)
- Inhämta kunskap i relation till inlärningsbehoven (inläring)
- Syntetisera den nyförvärvade kunskapen (uppföljning)

De problem som formuleras är generella och för att lösa dem krävs en syntes av kunskap från olika områden. **Kommentar: att de bygger på tidigare kurser.**

Att arbeta i grupp är en del av arbetssättet vid PBL. Grupparbetet utesluter inte att kunskapsmålet är individuellt. De studerande delas in i basgrupper om sex till åtta deltagare och varje basgrupp har sin handledare. **Hur delar man in dem? Efter ämne eller personliga egenskaper/ roller etc?** De studerande bestämmer själva formerna för arbetet (Hjälp av de sju stegen) basgruppens medlemmar utgår från sina formulerade problem och läroprocessen utgår från de ämnen som behövs för att lösa problemen. Som hjälpmedel finns också handledaren, litteraturen, föreläsningar eller s.k. Resurstillfällen. Dessa är schemalagda i förväg och vid dessa tillfällen kan de studerande ställa frågor till en eller flera närvarande lärare. Det som är gemensamt för arbetet i basgruppen är att **lösningsprocessen är lika viktig som slutprodukten (Bra att vara tydlig om detta och upprepa och upprepa)** Syftet med

examinationen i PBL är att ge de studerande återkoppling och att avgöra om målet med inläringen har uppnåtts.

Förändrade roller för studerande och lärare.

PBL ställer krav på den studerandes förmåga att själv ta ansvar för sitt lärande. Själva problembearbetningen vägleder den studerande framåt i processen. Det handlar om insikt och medvetenhet från den studerandes sida om vad kunskap och lärande innebär. De studerande måste delvis överge traditionella strategier och förhållningssätt till lärande för att i stället ta egna initiativ. Läraren talar inte om hur uppgiften ska lösas eller vad som är rätt eller fel. Det kan i denna situation vara lätt att den tidigare erfarenheten av lärande och undervisning tar överhanden. Därför är det av stor vikt att förtydliga de regler och riktlinjer som gäller för PBL. Forskningen visar (Jacobsen) att både lärare och studerande lättåtergår till de strategier de känner igen från traditionella undervisningssituationer, exempelvis att läraren besvarar den studerandes fråga eller att den studerande väntar på att få instruktioner, om tydliga regler saknas redan i ett inledningskede. Alla måste vara överens om vad som förväntas av aktörerna i ett problembaserat utbildningssammanhang

Få 1996 beskriver sin lärarroll i PBL som en föreläsare som efterfrågas och uppskattas av studerande. Men hon påpekar även att det kan finnas ett ointresse för PBL bland de studerande som lärarna måste vara beredda att hantera. Det är inte alltid som en föreläsning kommer vid rätt tillfälle för de studerande. Alla deltagare läser inte i samma takt, vilket gör att förkunskaperna varierar. Föreläsningen är därmed inte anpassad till allas förkunskaper, vilket kan få konsekvenser för själva läroprocessen.

Lärarnas eller handledarnas funktion är att stimulera och vägleda de studerande i den läroprocess som pågår. Silén(1996) påvisar avvikelser i det som de studerande uppfattar att en lärare ska göra i en basgrupp och vad läraren egentligen gör. Studien visar att läraren inte alltid når ut med sitt budskap om den funktion läraren eller handledaren har i PBL. Återigen är tydligheten viktig för att PBL ska kunna genomföras på rätt sätt. En studentgrupp från en teknisk högskola framhöll PBL som en metod som kräver både mer tid och större insatser av dem själva. De säger även att det är bra att arbeta utan lärare, att inte alltid få svar av någon annan. Men de påpekar att det är viktigt att läraren är väl insatt i arbetssättet för att de studerande ska känna trygghet i lärandesituationen. När osäkerheten från läraren tar överhanden vet inte de studerande vad de söker eller vad som är viktigt. Forskningen visar att PBL bör vara väl förankrad hos alla parter för att resultatet ska bli bra. Nedan visar jag en mall för handledning i en basgrupp i eget projektarbete.

Exempel på ett handledningsupplägg som jag delvis använt mig av i ett projektorienterat arbete på Konstskolan i Stockholm.

1) Planera tiden. Varje elev bör få lika mycket tid delat på två aktiviteter dvs. Först att presentera sitt arbete, sina mål, delmål och sin planering samt tid för reflektion, utveckling, stöd och råd i gruppen. Dessutom bör ett utrymme tidsmässigt ges åt gemensam avslutande diskussion.

2) Lärarens roll är att organisera mötet och stötta diskussionen. Lärarens egna åsikter och reflektioner är sekundära och i handledarrollen är läraren uppgift att stötta gruppen och se till att organisera tiden. Lärare kan i ett avslutande skede ge viss feedback.

3) Lärare för noteringar om eleverna och har dessa i sin pärm. Lärare bör samla så mycket befintlig info. Om eleverna som möjligt (tidigare projekt, godkända kurser etc.)

4) Presentera upplägget och syftet för eleverna. Förklara hur mycket tid ni har till ert förfogande, vilken uppgift deltagarna har etc.

Syftet med basgruppsträffarna:

1) Eleven skall träna att formulera sina mål och visioner

2) Eleven skall träna sin förmåga att sätta upp mål och delmål.

3) Eleven skall träna att planera sin och sitt arbete.

4) Eleven skall få insikt och förståelse för den konstnärliga processen med utgångspunkt i den egna, unika personen.

- 5) Eleven skall träna att söka både praktiska, tekniska, formmässiga och konceptuella lösningar i både sitt eget och de andras projektarbete.
- 6) Eleven skall reflektera kring egna och andras arbete enligt ovan.
- 7) Eleven skall berika gruppen med sin egen förförståelse, egna erfarenheter, förslag och idéer.
- 8) Eleven skall få stöd i sin planering genom redovisning och uppföljning av densamma.

Under handledningen är alla delaktiga och tanken är att alla deltar aktivt som lyssnare och talare enligt schema. Att ta sig själv och andra på allvar. Ovanstående handledningsmodell har fungerat bra i de flesta fall. Modellen används i ett sista självständigt projektarbete som avslutar utbildningsåret. Eftersom de tidigare kurserna har varit mer styrda till sitt innehåll har den enskilda planeringen efter hand getts mer utrymme. I projektarbetet är det endast handledningsmötena som är schemalagda. Övrig tid fram till redovisningen som också är en utställning planeras fritt av individen. I detta skede finns naturligtvis ibland elever som inte förstår vikten av handledningsmöten och som inte närvarar och därmed går miste om en viktig process. De flesta deltar dock och upplever dessa möten som en viktig del i sin arbetsprocess.

PBL i praktiken.

PBL ställer krav på den studerandes förmåga att själv ta ansvar för sitt lärande. Själva problembearbetningen vägleder den studerande framåt i processen. Det handlar om insikt och medvetenhet från den studerandes sida om vad kunskap och lärande innebär. De studerande måste delvis överge traditionella strategier och förhållningssätt till lärande för att i stället ta egna initiativ. Läraren talar inte om hur uppgiften ska lösas eller vad som är rätt eller fel. Det kan i denna situation vara lätt att den tidigare erfarenheten av lärande och undervisning tar överhanden. Därför är det av stor vikt att förtydliga de regler och riktlinjer som gäller för PBL. Forskningen visar (Jacobsen) att både lärare och studerande lätt återgår till de strategier de känner igen från traditionella undervisningssituationer, exempelvis att läraren besvarar den studerandes fråga eller att den studerande väntar på att få instruktioner, om tydliga regler saknas redan i ett inledningskede. Alla måste vara överens om vad som förväntas av aktörerna i ett problembaserat utbildningssammanhang.

Lärarnas eller handledarnas funktion är att stimulera och vägleda de studerande i den läroprocess som pågår. Silén (1996) påvisar avvikelser i det som de studerande uppfattar att en lärare ska göra i en basgrupp och vad läraren egentligen gör. Studien visar att läraren inte alltid når ut med sitt budskap om den funktion läraren eller handledaren har i PBL. Återigen är tydligheten viktig för att PBL ska kunna genomföras på rätt sätt. En studentgrupp från en teknisk högskola framhöll PBL som en metod som kräver både mer tid och större insatser av dem själva. De säger även att det är bra att arbeta utan lärare, att inte alltid få svar av någon.

Reflektion:

Jag har ovan beskrivit vad PBL kan vara och jag tror att det finns många fördelar med denna metod. Jag vill verkligen framhålla att tydligheten kan vara svår att nå ut med i stora grupper. Det krävs enighet i ett lärarlag för genomförandet. Det är viktigt att lärarna väljer PBL som metod och inte blir påtvingade. Under en övergångsperiod kan det behövas kontinuerlig handledning för lärargruppen för att nå den efterfrågade tydligheten i alla moment. När nya lärare tar vid är det viktigt att de blir insatta i metoden. Om osäkerhet uppstår är det som sagt mycket lätt att återgå till traditionell undervisning och speciellt om det råder oenighet bland lärarna. Traditionen är mycket stark och känns för de flesta som trygg tillvaro både för både studenter och lärare, att det finns ett rätt svar på varje fråga.

I de fall osäkerhet uppstår och studenten önskar ett svar eller kontroll över sin situation går en värdefull del av kunskapsprocessen om intet. Det är viktigt att möta den osäkerhet som uppstår i det processinriktade egna arbetet med en struktur som kan stödja, uppehålla och vårda osäkerheten som en kvalitet. Man kan förbereda studenterna på hur en kunskapsprocess kan se ut och möta upp de studerande i individuella samtal kontinuerligt. På många olika sätt kan det vara viktigt att upprepa vikten av själva arbetsprocessen. Lösningssprocessen är lika viktig som slutprodukten säger texten om PBL. På en konstskola är det själva processen ”den konstnärliga processen som är viktig att få förståelse för som drivkraft för fortsatt skapande verksamhet.

I ett pedagogiskt upplägg på en förberedande konstutbildning kan det vara tacksamt att införa handledning i basgrupper från början kombinerat med kurser som har ett mycket tydligt innehåll för att ge arbetsredskap åt projektorienterat eget arbete.

Tidiga material och teknikkurser handlar om att ge redskap för eget självständigt arbete, här kan gemensamma genomgångar eller föreläsningar samt tid för eget experimenterande arbete vara av vikt. Vid eget prövande är individuell handledning viktigt för att tydliggöra och vägleda i baskunskaperna. En annan variant som man kan tänka sig är att varje nytt kunskapsmoment eller ny teknik följs upp av eget arbete där man självständigt använder sig av och reflekterar utifrån sitt bildskapande och naturligt involverar nya tekniker vartefter de gått igenom. På ett seminarium med Christian Wiederberg introducerade han en metod för att iscensätta en dialoggrupp. Syftet var att begränsa pratarna och att göra lyssnarna mer talande.

Vid genomgång på den konstskola jag arbetar på har jag inspirerats av och undersökt hur man kan upprätta en dialog vid genomgångar och redovisningar. Jag använde mig av formen för dialoggrupp testade varianter av detta. Att presentera sitt eget material med en beskrivande reflektion och att låta ett visst antal elever enligt en viss turordning få kommentera gjorde att redovisningen togs på allvar, de andra fick möjlighet att kommentera efter turordning, de hann förbereda sig, att alla kom till tals och lyssnade aktivt. Genom att förändra frågeställningen och objekten har jag ytterligare varierat metoden med samma målsättning, dvs. att få igång en dialog, få prataren att lyssna, den tyste att prata och genom att lyssna och berätta, delge och lära av varandra. I min lilla undersökning kunde jag konstatera att dialoggruppen uppmärksammat viktiga frågeställningar och att det är av stor betydelse med struktur och att tydliga ramar leder till att man tar sig själv på allvar. Att de som gärna pratar gör det med eftertanke i denna typ av samtal och att de tysta får just den struktur av tid och rum som behövs för att och verbalisera sig. Det jag kan se, är att ramarna för hur dialog upprättas skapar koncentration vilket tydliggör fokus och ger liv och näring åt gruppens samtal och reflektion.

Referenser

Christian Wiederbergs föreläsningar vid Valand 2008.

läroprocesser i högre utbildning (Bron, Wilhelmsson) (Lena Wilhelmsson, Mezirow.)

Kunskap i handling (Molander),(Ewa Olstedt).